

Blanca Parés Sànchez

**L'OBRA PÚBLICA I LA CONSTRUCCIÓ D'UN
PAVELLÓ MUNICIPAL**

TREBALL DE FI DE GRAU

Dirigit pel Dr. Xavier Forcadell i Esteller

Doble Grau de Dret i ADE

**UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Tarragona
2021**

Aquest TFG s'ha desenvolupat en la modalitat de:

- ☐ **Treball de Recerca**

La recerca es presenta seguint les normes per a autors previstes a la **Revista Catalana de Dret Públic**

<http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rcdp/index>

- ☐ Simulació de judici
- ☐ Dictamen/Informe
- ☐ APS
- ☐ TFG vinculat a pràctiques

ÍNDIX

1. RESUM	4
2. INTRODUCCIÓ.....	5
3. CONTRACTE D'OBRES.....	7
3.1. CONCEPTE	7
3.2. TIPUS D'OBRES – CLASSIFICACIÓ.....	8
4. ACTUACIONS PREPARATÒRIES CONTRACTE D'OBRES.....	10
4.1. PROJECTE D'OBRES	10
4.2. CONTINGUT DEL PROJECTE D'OBRES	11
4.3. PROCEDIMENT PER APROVAR EL PROJECTE D'OBRES	16
4.4. REPLANTEIG.....	17
5. PREPARACIÓ EXPEDIENT DE CONTRACTACIÓ	19
6. APROVACIÓ EXPEDIENT DE CONTRACTACIÓ I DE LA DESPESA. EESPECIAL REFERÈNCIA A L'ADJUDICACIÓ.	24
6.1. L'EXECUCIÓ DEL CONTRACTE	27
7. LCSP COM A EINA CONTRA FRAU I CORRUPCIÓ	29
8. EL RECURS ESPECIAL EN MATÈRIA DE CONTRACTACIÓ	31
9. CONSIDERACIONS PRÀCTIQUES A UN SUPÒSIT REAL: LA CONSTRUCCIÓ D'UN PAVELLÓ ESPORTIU MUNICIPAL.....	34
10. CONCLUSIONS.....	39
11. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA.....	42

1. RESUM

L'Administració Pública utilitza de manera sistemàtica el mecanisme de la Contractació Pública en els diversos àmbits on hi intervé, és per això, que té un paper fonamental en l'actuació de l'acció administrativa.

L'entrada en vigor de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic (LCSP), va suposar diversos canvis i novetats respecte a l'anterior normativa pel que fa a la gestió i procediments de la contractació pública. Actualment, busca un model més eficient i té com a objectiu per l'interès públic la sostenibilitat i la innovació, entre altres.

Aquest treball pretén fer un estudi detallat de la figura de contracte d'obres, explicant què és, les seves característiques i altres conceptes teòrics rellevants, per posteriorment, analitzar des d'un punt de vista més pràctic les conseqüències que pot portar l'aplicació d'aquest tipus de contracte i exemplificar els conceptes explicats anteriorment.

ABSTRACT

Public Administration systematically uses the mechanism of Public Procurement in several areas in which it intervenes, that is why it has a fundamental role in administrative action.

The entry into force of Law 9/2017, November 8th, of public sector contracts (LCSP), brought about several changes and developments with regard to the previous regulation and with regard to the management and procedures of public procurement. Currently, it seeks a more efficient model and aims for the public interest, sustainability and innovation, among others.

This work aims to make a detailed study of the works contract, explaining what it is, its characteristics and other relevant theoretical concepts, and subsequently to analyse from a more practical point of view, the consequences that the application of this type of contract may bring and exemplify the above-mentioned concepts.

2. INTRODUCCIÓ

La contractació pública és un dels àmbits més importants pel que fa a l'actuació administrativa. És un fet rellevant, ja que té un significat econòmic i social. Aquest fet el trobem regulat a la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de Contractes del Sector Públic¹.

Aquesta branca del dret administratiu ha patit una gran influència de dret de la UE (Directiva del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE). Tot i tenir com a base la normativa europea, la Llei de contractes del Sector Públic hereta gran part de la seva regulació de la normativa anterior. A més, la contractació pública s'inspira en els principis de legalitat, objectivitat, publicitat, concurrència i transparència, entre altres.

La Llei 9/2017 (LCSP), transposa a l'ordenament jurídic espanyol la directiva del Parlament Europeu i del Consell 2014/24/UE, sobre contractació pública. L'objectiu d'aquesta normativa és regular els contractes del sector públic assegurant que s'utilitzin els fons públics de manera eficient i que hi hagi una connexió amb l'objectiu d'estabilitat pressupostària i control de la despesa, seguint els principis d'integritat, llibertat d'accés a les licitacions, publicitat i transparència, i no discriminació i igualtat de tracte entre els licitadors. La LCSP també pretén protegir la lliure competència i la selecció de l'oferta més avantatjosa pel que fa a l'àmbit econòmic.

Segons la Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, el concepte d'obres consisteix en: *“l'execució, o bé, conjuntament, el projecte i l'execució, d'obres relatives a una de les activitats mencionades a l'annex I; o bé l'execució, o bé, conjuntament, el projecte i l'execució, d'una obra; o la realització, per qualsevol mitjà, d'una obra que compleixi els requisits fixats pel poder adjudicador que exerceixi una influència decisiva en el tipus o projecte de l'obra”*. Per tant, s'ha d'entendre per contracte d'obres aquell negoci que, sigui quin sigui el seu objecte, tingui com a resultat un conjunt de treballs de construcció o d'enginyeria civil, destinat a complir per si mateix una funció econòmica o tècnica que tingui per objecte un bé immoble.

¹ A partir d'ara s'utilitzarà l'abreviació LCSP

L'estudi del Dret Públic, en concret la contractació pública, tot i adquirir coneixements bàsics, és un tema que passa desapercebut en el temari de la Universitat. Considero que la contractació pública suposa una part clau en el funcionament de les administracions públiques i que per tant, és un aspecte en el qual seria interessant aprofundir.

L'objectiu del present treball és exemplificar i fer més entenedor el tema de la contractació pública, ja que és un tema que està molt present en el dia a dia de les administracions locals. A més pretenc aprofundir en els mecanismes que utilitza l'Administració per realitzar un contracte d'obres i com d'aquesta manera això pot millorar el nivell de vida dels ciutadans.

En els epígrafs del present document s'analitzaran els aspectes més rellevants del contracte d'obra pública, exposant les seves característiques. A més, es pretén fer una anàlisi sobre la LCSP i el seu impacte en la contractació i com això es pot traduir en pràctiques fraudulentas per part de les Administracions i que s'està fent per evitar-ho.

Per tal de fer la recerca de fons adequada s'utilitzarà principalment la següent normativa:

- Llei 9/2017, de 8 de novembre, de Contractes del Sector Públic.
- Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals.
- Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local.
- Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

Així com altra legislació concordant que resulta d'aplicació en aquesta matèria. A més es farà ús d'articles doctrinals i de materials més dinàmics per fer una recerca sobre l'objecte del treball més concreta.

3. CONTRACTE D'OBRES

3.1. Concepte

El contracte d'obres constitueix una figura contractual molt especial en el Dret Espanyol, on hi podem destacar la influència que va tenir en la consolidació de la normativa pública de contractes. Tradicionalment, aquest contracte havia sigut la modalitat de contractes millor definida en la legislació administrativa a causa de la rellevància que se li va donar a la figura "d'obra pública". El contracte d'obres el trobem definit en l'article 13 de la LCSP. S'entén com a contracte d'obres aquell contracte que té per objecte la realització d'una obra o execució d'una obra, ja sigui aïllada o conjuntament amb la redacció del projecte, o la realització d'algun dels treballs que s'enumeren a l'annex I, com per exemple les construccions o les instal·lacions elèctriques. També, la realització d'una obra que compleixi els requisits fixats per una entitat del sector que exerceixi una influència decisiva en el tipus o el projecte de l'obra.

L'article 13.2 LCSP defineix "obra" com al resultat d'un conjunt de treballs de construcció o d'enginyeria civil, destinat a complir per si mateix una funció econòmica o tècnica, que tingui per objecte un bé immoble. També els treballs que modifiquin la forma o la substància del terreny o del seu vol, o de millora del mitjà físic o natural.

És important destacar que els contractes d'obres es refereixen a una obra completa, és a dir, aquesta ha de ser susceptible de ser lliurada a un ús general o al servei corresponent i, comprenent tots els elements que siguin necessaris per a la utilització de l'obra (article 13.3 LCSP), de manera que pugui ser afectada directament la finalitat pública que va motivar la construcció.

Per altra banda, es podran celebrar contractes d'obres sense ser una obra completa en el cas que la responsabilitat d'aquesta obra correspongui a l'Administració al tractar-se d'un supòsit d'execució d'obres per la mateixa Administració Pública sempre que es trobi en els casos de l'article 30.4 de la present llei. És a dir, aquest precepte (article 13.3 LCSP) no elimina la possibilitat que l'Administració pugui dividir aquesta obra pública en projectes independents per tal que sigui més funcionals.

D'aquesta primera definició, en podem extreure que quan l'Administració Pública no adjudica un contracte d'obres trobem una possible distinció pel que fa al règim jurídic d'aquests contractes; tal com va assenyalar Gimeno Feliu d'acord amb la sentència de 26 de maig de 2011, Comissió c. Espanya², partint de què tots aquests continguts estan subjectes a la Directiva, i considerant el seu "abast funcional del concepte d'obra pública".

No s'ha de confondre el contracte d'obres amb el contracte concessió d'obres públiques, ja que tot i referir-se ambdós al mateix concepte d'obres i tenint el mateix objecte, la realització de les obres, la diferència la trobem en la forma en què s'adopta la contraprestació que és rebuda per l'adjudicatari. Per exemple, en el cas del contracte d'obres consisteix en la construcció d'una carretera i en canvi, el contracte de concessió d'obra pública consisteix també en la construcció d'una carretera, però el contractista té dret a explotar-la mitjançant un peatge que han de pagar els usuaris o l'Administració en funció del nivell d'ús d'aquella.

3.2. Tipus d'obres – Classificació

Les obres es classifiquen segons el seu objecte i la seva naturalesa. L'article 232 de la LCSP preveu una classificació dels diversos tipus d'obres. Ho fa de manera molt similar a la normativa anterior, ara derogada. Conté una detallada classificació de les modalitats dels contractes d'obra segons les activitats que s'hagin de realitzar, fent una distinció en funció de les activitats que es realitzaran.

En primer lloc trobem un primer bloc, que comprenen les obres de primer establiment, reforma, restauració, rehabilitació o gran reparació. Les normes de primer establiment són les que donen lloc a la creació d'un bé immoble, les de reforma, fan referència a l'ampliació, millora, modernització, adaptació, adequació o reforç d'un bé immoble existent. Per altra banda, pel que fa a les normes de restauració i rehabilitació, seran de

² GIMENO FELIU, J.M., El nuevo paquete legislativo comunitario sobre contratación pública. De la burocracia a la estrategia, Madrid (2014)

restauració si el seu objecte és reparar una construcció conservant la seva estètica, respectant el seu valor històric i mantenint la seva funcionalitat, en canvi, seran de rehabilitació si el seu objecte és reparar una construcció conservant la seva estètica, respectant el valor històric però en aquest cas, dotant-la d'una nova funcionalitat compatible amb els elements i valors originals de l'immoble.

Finalment, hi ha les normes de gran reparació, que seran aquelles que es considerin necessàries per esmenar un dany produït en un bé immoble per causes fortuïtes o accidents sempre que afectin fonamentalment l'estructura resistent.

En segon lloc, ens trobem amb les normes de reparació simple, que són tota la resta d'obres de reparació que no entren dins de "gran reparació".

També ens trobem amb un tercer bloc, que són les obres de conservació i manteniment. Aquestes tenen per objecte fer front al deteriorament que es produeixi pel simple transcurs del temps o per l'ús natural del bé.

Per acabar, trobem les obres de demolició que tenen per objecte l'enderroc o destrucció d'un bé immoble.

L'article 9 del Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals³ fa una distinció entre obres ordinàries i obres d'urbanització. Les obres ordinàries regulen totes aquelles obres que no siguin obres d'urbanització. Les obres d'urbanització són aquelles que tinguin un caràcter d'acord amb la legislació urbanística i que, per tant, es regiran per aquesta.

Es pot observar que hi ha una classificació prou ampla pel que fa al tipus d'obres, això és degut al fet que el fet de determinar el tipus d'actuació té uns efectes indirectes en relació amb el procés de contractació. Aquesta delimitació és un element obligatori pel que fa al projecte d'obres, que a més compleix una finalitat descriptiva. Per tant, el fet de classificar segons el tipus d'obres és un fet important, ja que la seva finalitat és que

³ A partir d'ara s'utilitzarà l'abreviació ROAS

el contractista tingui una solvència tècnica i que tingui la capacitat suficient per a realitzar les obres.

4. ACTUACIONS PREPARATÒRIES CONTRACTE D'OBRES

Les actuacions preparatòries són totes aquelles activitats o requeriments que s'han de realitzar de manera prèvia a la realització del contracte d'obres. Les normes específiques pel que fa a aquestes actuacions preparatòries del contracte d'obres les trobem regulades als articles 231 i 233 a 236 de la LCSP.

Per tal de dur a terme un bon contracte d'obres la normativa requereix diferents documents i passos a realitzar. Primerament es necessita l'elaboració d'un projecte d'obres pels serveis tècnics de l'ens local o per tècnics aliens. Una vegada elaborat aquest projecte d'obres, aquest s'ha de supervisar i, en el cas que tot estigui correcte, aprovar-lo. Per últim, abans d'aprovar l'expedient de contractació, s'ha de fer un replanteig.

4.1. Projecte d'obres

La llei preveu que per tal d'adjudicar un contracte d'obres, aquest s'ha d'haver elaborat, supervisat, aprovat i que se li hagi fet un replanteig. D'aquí sorgeix la necessitat de realitzar un projecte d'obres previ a l'adjudicació.

L'adjudicació del contracte d'obres es requereix de la finalització d'un projecte anterior, que inclou la preparació del projecte d'obres. Constitueix una obligació tradicional segons la legislació espanyola, per exemple, es considera un element necessari per a poder realitzar qualsevol pagament.

El projecte d'obres és aquell document on es determina quina és la necessitat concreta de l'administració pública, i que per tant, ha de ser realitzat al principi per l'òrgan de contractació, a excepció que la competència sigui atribuïda a algun altre òrgan per una

norma jurídica (article 231 LCSP). L'òrgan de contractació ha de realitzar aquest projecte en totes les seves fases d'elaboració, supervisió, aprovació i replanteig.

4.2. Contingut del projecte d'obres

Amb relació al contingut del projecte dels ens locals a Catalunya ho trobem regulat als articles 24 i 25 ROAS i el 233 LCSP. Tot projecte d'obra ha d'incloure tots els elements necessaris per a la licitació del contracte d'obra pública. L'article 233 LCSP exposa quin ha de ser el contingut mínim d'aquests projectes:

Memòria: és un document on queden reflectits els resultats i desenvolupament del projecte. Hi ha de constar l'objecte de les obres, ha d'especificar els antecedents i la situació prèvia a les obres. A més ha d'exposar les necessitats a satisfer i la justificació de la solució adoptada enumerant els factors a tenir en compte.

És important incloure com a annex de la memòria tota aquella documentació que hagi servit per generar diverses activitats del projecte com per exemple cartells o programes, etc.

El contingut esmentat anteriorment coincideix plenament amb el que s'exposava a l'article equivalent de la regulació anterior. Un aspecte a destacar d'aquesta figura és el seu caràcter contractual, tal com exposa l'article 128 del Reglament General de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques⁴, tot i que queda parcialment limitat.

"La memòria tindrà caràcter contractual en tot el que faci referència a la descripció dels materials bàsics o elementals que formen part de les unitats d'obra."

Plànols del conjunt i detall de l'obra: Aquests documents s'han d'aportar per tal que l'obra quedi ben definida i per tal que l'ocupació dels terrenys quedi ben delimitada. A més, s'ha de tenir en compte la restitució de servituds i altres drets reals i, si s'escau, els serveis afectats per l'execució de l'obra.

⁴ A partir d'ara, RGCAP

Els plànols tenen un paper important a l'hora de definir l'obra de manera correcta per tal de permetre la seva construcció i delimitació. Tot i que no apareix en la normativa, es podria arribar a la conclusió que aquests plànols tenen naturalesa contractual, ja que serveixen per fer una correcta determinació de l'objecte del contracte.

Plec de prescripcions tècniques particulars: En aquest document es farà una descripció de les obres i es regularà la seva execució i determinarà la forma en què s'executaran les obres. També exposarà les obligacions d'ordre tècnic que corresponguin al contractista, i la manera en què es durà a terme el mesurament de les unitats executades i el control de qualitat dels materials utilitzats i del procés d'execució.

El plec de prescripcions tècniques ha de consignar les característiques que hagin de complir els materials a utilitzar, les condicions d'execució de les diferents unitats d'obres i instal·lacions que s'hagin d'exigir i les precaucions a adoptar durant la construcció⁵. També es detallaran les formes d'amidament i valoració d'unitats d'obra i les formes d'abonament de les partides alçades. A més, enumerarà el termini de garantia. Per últim, s'especificaran les condicions i proves a realitzar per a la recepció de les obres.

Pressupost: S'expressaran els preus unitaris, els preus descompostos i l'estat d'amidaments⁶. Aquest pressupost s'ordenarà per obres elementals, en els termes que s'estableixen reglamentàriament.

Per altra banda, en l'article 27 del ROAS ens parla de manera més detallada del pressupost d'execució material i de contracta. Aquest article estableix que el pressupost

⁵ Article 29 del ROAS

⁶ L'article 130 del RGCAP estableix que, amb caràcter general, la determinació dels costos es realitzarà de la següent manera:

1. El càlcul dels preus de les diferents unitats d'obra es basarà en la determinació dels costos directes i indirectes precisos per a la seva execució, sense incorporar, en cap cas, l'import de l'Impost sobre Valor Afegit que pugui gravar les entregues de bens o prestacions de serveis realitzats.

Aquest mateix article fa una distinció del que es considera com a costos directes i indirectes. A més, també es preveuen els casos d'oscil·lacions de preus imprevistes i com s'ha de procedir davant d'aquestes. Per últim estableix que els òrgans de contractació seran els competents per dictar les instruccions complementaries pel que fa a l'aplicació al càlcul dels preus unitaris de diferents projectes.

d'execució material és la suma dels productes del nombre de cada unitat d'obra pel seu preu unitari i les partides alçades. També exposa que el pressupost d'execució per contracta; aquest consisteix en el d'execució material però incrementat amb:

- Despeses generals d'estructura que incideixi sobre el contracte: del 13% a 17%, a fixar per cada ens local.
- Benefici industrial del contractista: del 6%
- IVA: que gravi l'execució de l'obra. El tipus s'aplicarà sobre la suma del pressuposat d'execució material i les despeses generals d'estructura.

En el cas que ens trobem amb obres executades per l'administració el pressupost serà el d'execució material, incrementant en el percentatge que representin les quantitats a percebre pels empresaris col·laboradors pel treball o gestió que aportin. Com a partida independent, s'ha d'incloure en el pressupost l'IVA que correspongui.

Programa de desenvolupament dels treballs o pla d'obra: Ha de tenir un caràcter indicatiu amb previsió del temps i del cost. En el ROAS ho trobem definit com a programa de treball en el seu article 32. Aquest programa de treball ha de definir de manera esquemàtica i indicativa les previsions dels terminis d'execució de les diferents parts en què es pugui desglossar l'obra i determinarà els imports que correspongui abonar per l'entitat en cada una d'elles. Tot això ho haurà d'establir en un document annex a la memòria.

Entre altres especificacions, segons trobem desenvolupat en l'article 132 RGCAP⁷, ha de contenir de manera justificada el previsible finançament de l'obra durant el període d'execució i els terminis en què hauran de ser executades les diferents parts fonamentals en què es pugui dividir l'obra, determinant els imports que correspondrà abonar durant cada un dels terminis.

⁷ Real Decret 1098/2001, de 12 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament General de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques.

En definitiva, exposarà les previsions de terminis d'execució de l'obra amb els corresponents imports.

Referències de tot tipus en què es fonamentarà el replantejament de les obres: aquestes afecten principalment a la comprovació geomètrica del terreny on es realitzarà l'obra.

Estudi de seguretat i salut: o l'estudi bàsic de seguretat i salut, s'han de realitzar d'acord amb les normes de seguretat i salut a les obres. No es pot prescindir d'aquest requisit excepte en els casos que prevegi la normativa específica. Hi ha elements socials que estan vinculats a la seguretat i aquests, són considerats com a contingut obligatori en els plecs i que constitueixen un element més a incorporar al projecte.

Altra documentació prevista en altres normes de caràcter legal: Ha de contenir tota documentació que estigui prevista en altres normes de caràcter legal o reglamentari. Això afecta a l'exigibilitat de la llicència d'obres i a la comprovació del pagament de la mateixa. Per altra banda, també serà d'aplicació l'article 25 ROAS, on s'esmenten els documents addicionals que, si s'escau, es poden incloure en el projecte. Aquests documents poden ser el programa de desenvolupament dels treballs, la proposta de classificació (quan per causa de quantia es requereixi), la relació i valoració de béns a ocupar i expropiar, i la relació dels seus titulars, també poden ser els documents necessaris per aconseguir autoritzacions o concessions administratives prèvies a la realització d'obres, els estudis econòmics i administratius sobre el règim d'utilització incloent-hi els costos d'explotació i manteniment i les tarifes aplicables. Per altra banda també s'hi pot incloure l'estudi de seguretat i higiene en el treball, l'estudi de l'impacte ambiental i finalment, l'estudi sobre el compliment de la normativa d'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques.

Quan les obres tinguin un objecte d'explotació per part d'una administració pública, el projecte s'ha d'acompanyar el valor actual net de les inversions, costos i ingressos a obtenir per l'administració que exploti l'obra⁸.

⁸ Article 233.6 LCSP

El medi ambient és un punt rellevant a la societat actual, és per això que també és un fet que s'ha de tenir en consideració pel que fa a la contractació. En l'elaboració del projecte d'obres és el punt on haurien de quedar fixats els estudis de transcendència ambiental que siguin necessaris per a l'execució de l'obra, ja que cada vegada més, constitueixen un contingut necessari per al projecte d'obres, ja que les obres s'han d'adaptar a aquestes mesures ambientals.

També es pot considerar com a un punt clau en l'actualitat, i per tant, també té transcendència en la contractació pública. Aquest no és un punt que formi part de l'objecte del treball però, per la seva importància en el món actual és rellevant comentar-ho. És per això que en el projecte d'obres s'ha de tenir en compte els aspectes ambientals i de quina manera es pot perjudicar en menor manera. Segons Vicente Davila⁹, en el seu article *“Los criterios ambientales han llegado para quedarse: ¿estamos preparados?”* l'aposta d'incorporar clàusules ambientals en la contractació pública produeix un estímul més amb relació a aquells objectius de les polítiques mediambientals que es persegueix des de la Unió Europea¹⁰.

Tot el que s'ha exposat anteriorment recalca la importància que té el projecte d'obres. Aquest, es tracta d'un instrument bàsic on s'exposa la causa del contracte i serveix per fer una execució òptima de l'obra. La seva funció principal és que el contracte es realitzi seguint el seu contingut, és una eina per determinar si hi ha hagut o no un incompliment del contractista. A més a més, fa una delimitació de les possibilitats de l'Administració pel que fa a l'execució del contracte.

⁹ VICENTE DAVILA, F., *“Los criterios ambientales han llegado para quedarse: ¿estamos preparados?”*. Observatorio de Contratación Pública, 2019.

¹⁰ La Directiva de Contractació Pública 2014/24 / UE, defineix la “contractació pública sostenible” a partir d'una idea estratègica: “La contractació pública té un paper clau en l'Estratègia Europa 2020, sent un dels instruments basats en el mercat que s'han d'utilitzar per aconseguir un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, garantint a el mateix temps un ús més eficient dels fons públics, facilitant la participació de les petites i mitjanes empreses en la contractació pública i permetent que els contractants facin servir millor a la contractació pública en suport d'objectius socials comuns (...)” . “La Directiva pretén clarificar de quina manera poden contribuir els poders adjudicadors a la protecció de l'entorn i al foment del desenvolupament sostenible, garantint al mateix temps la possibilitat d'obtenir per als seus contractes la millor relació qualitat-preu”.

4.3. Procediment per aprovar el projecte d'obres

Per tal d'establir el procediment que es segueix per aprovar el projecte d'obres hem d'anar a l'article 37 ROAS. Aquest article estableix que per tramitar un projecte d'obres s'ha de seguir el procediment següent: En primer lloc, hi ha d'haver un acord d'aprovació inicial. Un cop aprovat aquest acord, si escau, s'haurà de fer informació pública i notificació individual. Per últim, hi haurà una aprovació definitiva, que té un termini de sis mesos a comptar des de l'aprovació inicial, en cas contrari, es produirà caducitat i per tant, l'arxivament de les actuacions dins dels trenta dies següents a la finalització d'aquell.

La informació pública del projecte és de trenta dies com a mínim (en aquest cas es tracta de dies hàbils). En aquest tràmit, s'ha de sotmetre a informe o autorització d'altres administracions, seguint amb la normativa sectorial i, depenent del tipus d'obra que es tracti, i a més, s'ha de notificar individualment a les persones que figurin en la relació de béns que s'hagin d'expropiar i ocupar.

En el cas d'algun tipus d'obres, com per exemple les obres de conservació i manteniment o bé les reparacions menors, entre altres, n'hi ha prou amb l'aprovació de la memòria o documentació necessària per part de l'òrgan competent.

Entenem per òrgan competent aquell que és el mateix que per a la contractació de l'obra, excepte si ens trobem davant d'una expropiació forçosa.

Un cop feta l'aprovació definitiva del projecte d'obres, aquesta comporta la declaració d'utilitat pública i la necessitat d'ocupació dels terrenys i edificis compresos, a efectes d'ocupació.

L'acord d'aprovació definitiva del projecte s'ha de publicar al Butlletí Oficial de la província, al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya i al butlletí informatiu local¹¹.

¹¹ Article 38.2 ROAS

Qui aprova el projecte d'obres? La disposició addicional segona de la LCSP estableix quines són les competències en matèria de contractació pel que fa a les Entitats Locals. Aquesta disposició estableix que correspon a l'Alcalde i als Presidents de les Entitats Locals les competències com a òrgan de contractació pel que fa al contracte d'obres, entre altres, sempre que el seu valor no superi el 10 per cent dels recursos ordinaris del pressupost, ni en qualsevol cas, la quantia de sis milions d'euros (incloent-hi les prorrogues).

En termes generals es pot veure que l'aprovació del projecte d'obres pot ser un procés llarg, ja que com s'ha esmentat, l'aprovació definitiva pot durar fins a sis mesos a comptar des de l'aprovació inicial. Aquest fet és degut al fet que l'Administració és curosa pel que fa als tràmits i a la transparència del procediment.

4.4. Replanteig

Una vegada hagi estat aprovat el projecte d'obres, aquest ha de passar per una altra fase abans de l'aprovació de l'expedient de contractació. Aquesta fase s'anomena el replanteig d'obres.

El replanteig consisteix a comprovar la realitat geomètrica de l'obra i la disponibilitat dels terrenys necessaris per a la seva execució. Es basa en una operació que consisteix a traslladar sobre el terreny els plànols que integren el projecte per tal de comprovar que s'adeqüen a les característiques reals del terreny i també la seva disponibilitat. Aquest procediment es du a terme una vegada aprovat el projecte i prèviament a l'aprovació de l'expedient de contractació d'obra.

En aquest punt, en el moment de determinar els elements socials i ambientals, també hauran de ser examinats una sèrie d'elements vinculats a la seguretat segons l'article 141 LCSP.

L'article 236 LSCP en els seus apartats 2 i 3, preveu els casos concrets pel que fa a la disponibilitat de terrenys. El primer dels casos és en obres d'infraestructures hidràuliques, de transport i de carreteres, on la seva disponibilitat de terrenys no és

necessària com a requisit previ, però en cap cas es podrà iniciar l'execució de les obres si no s'ha formalitzat de manera prèvia la seva ocupació.

El segon dels casos és quan es tracta de la cessió de terrenys o locals per Entitats públiques. En aquest cas, serà suficient l'aportació dels acords de cessió i la seva acceptació per part dels òrgans competents per tal d'acreditar la disponibilitat dels terrenys.

Aquest procediment posa en coneixement la necessitat de realitzar diferents correccions, ja siguin puntuals o de més rellevància, per tal de rectificar-ho abans que sigui massa tard i que així es puguin dur a terme les obres.

L'efecte decisiu de l'acta de replanteig és que en l'acta d'aprovació és la fase preliminar abans de procedir a l'execució de l'obra. Ens trobem davant de dos actes vinculats al replanteig, aquest mateix i la seva verificació que és exigida per l'article 237 LCSP.

Cal destacar que el replanteig comprova la funció de comprovar que l'obra es pugui realitzar i per tant, és una conseqüència del principi d'eficàcia, tot i que no sempre se li ha donat la mateixa importància¹².

Un cop ja s'ha realitzat el replantejament es podrà incorporar a l'expedient de contractació.

¹² ARIÑO ORTIZ, G. *“La reforma de la Ley de contratos del Estado”* 1989, p.89.: *Ha constituido en muchas ocasiones un puro trámite que o bien se omitía o bien se hacía con ligereza, levantando una sencilla acta en la que se decía que la obra era viable.*

5. PREPARACIÓ EXPEDIENT DE CONTRACTACIÓ

La preparació i tramitació de l'expedient és un requisit comú a tots els contractes celebrats per una entitat del sector públic, ja que va lligat a la justificació de la necessitat i la idoneïtat del contracte per tal de satisfer les necessitats públiques que s'han de cobrir. L'expedient de contractació el trobem regulat a la LCSP, concretament en els seus articles 116 a 120 de la present llei.

Per tal que es pugui celebrar un contracte per part de l'administració pública es requereix la prèvia tramitació de l'expedient de contractació. Amb la preparació d'aquest expedient es busca la necessitat i idoneïtat del contracte i l'eficiència en la contractació¹³. Aquest serà iniciat per l'òrgan de contractació exposant la necessitat del contracte seguint el que estableix l'article 28 LCPS i a més s'haurà de publicar en el perfil del contractant.¹⁴

Entenem per expedient de contractació un conjunt de documents que recullen les actuacions relacionades a la contractació de béns, serveis o obres. Aquest, s'inicia amb els actes preparatoris i posteriorment, se li afegiran més documents. Cal destacar que l'expedient ha de fer referència a la totalitat de l'objecte del contracte sens perjudici del que està previst a l'article 99.7 LCSP¹⁵.

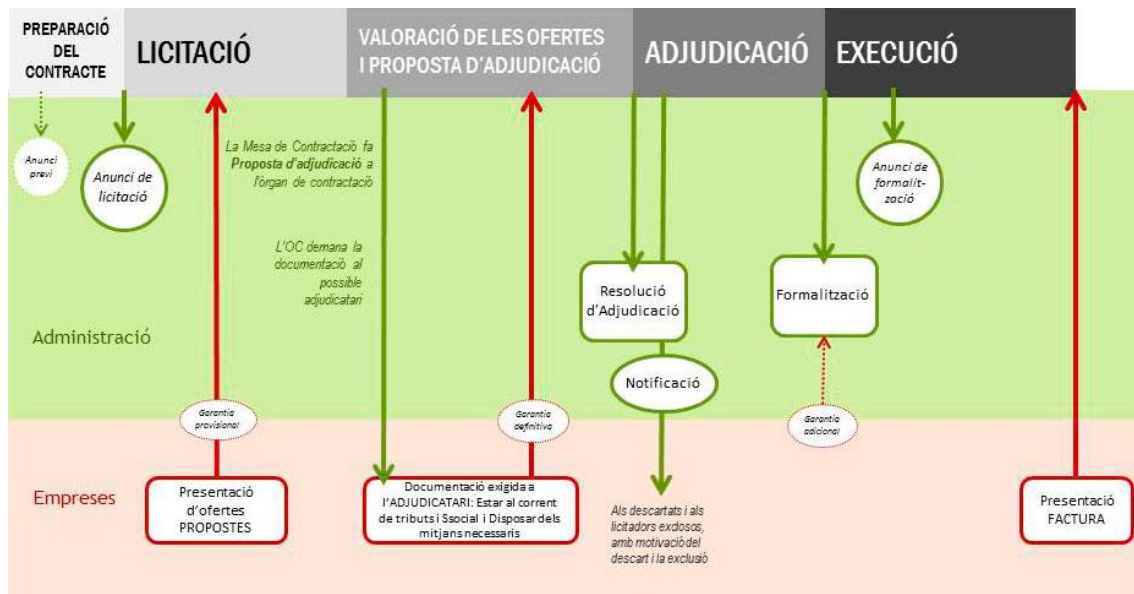
Ara bé, que entenem per licitació? Una licitació pública és aquell procediment mitjançant el qual els compradors públics exposen les seves necessitats d'adquirir un bé, un servei o una obra, i sol·liciten a empreses que puguin cobrir aquestes necessitats i que compleixin amb els requisits exigits pels plecs, i així puguin presentar les seves ofertes. Aquestes ofertes seran seleccionades i avaluades perquè finalment s'adjudiqui

¹³ MALDONADO CAMATS, R., *"L'expedient de contractació: aspectos a justificar"*, 2018

¹⁴ Article 116.1 LCSP

¹⁵ Article 99.7) *"En los contratos adjudicados por lotes, y salvo que se establezca otra previsión en el pliego que rija el contrato, cada lote constituirá un contrato, salvo en casos en que se presenten ofertas integradoras, en los que todas las ofertas constituirán un contrato."*

el contracte a aquella empresa que compleixi millor els requisits. Una bona manera d'entendre el procés de licitació és a través d'aquesta imatge:

Font: https://canalessa.gencat.cat/ca/01_que_voleu_fer/03_creixer_i_consolidar-vos/treballar-amb-administracio/que-es-licitacio/ (2021)

En aquesta imatge es veu clarament el procediment que ha de fer, per una banda, l'Administració Pública, i per l'altra les diferents empreses que presentin les diferents ofertes.

L'expedient haurà de contenir un informe de necessitat, on s'expressi la finalitat del projecte i que es vol aconseguir. A més, se li incorporarà el plec de clàusules administratives particulars i el plec de prescripcions tècniques que regiran el contracte. Per altra banda, també s'hi haurà d'incorporar un certificat d'existència de crèdit o un document equivalent per tal d'acreditar l'existència de finançament.

Tant el plec de clàusules administratives com el plec de prescripcions tècniques tenen un paper important en el procés de licitació. Ara bé, que entenem per aquests plecs? Segons les directives europees sobre contractes públics entenem per plecs de contractació com a "tot aquell document elaborat o mencionat pel poder adjudicador per a descriure o determinar els elements de la contractació o el procediment, inclòs l'anunci de licitació, l'anunci d'informació prèvia que serveis de convocatòria de licitació,

les especificacions tècniques, el document descriptiu, les condicions del contracte proposades, els formats per a la presentació de documents pels candidats i licitadors, la informació sobre obligacions generalment aplicables i qualsevol document addicional.”

Els plecs de clàusules administratives són aquells documents que expressen un conjunt de pactes i condicions que defineixen els drets i obligacions de les parts que formen el contracte. La normativa fa la distinció entre plec de clàusules administratives generals (art. 121 LCSP) i plec de clàusules administratives particulars (art. 122 LCSP).

En els plecs de prescripcions tècniques hi trobem definides les principals característiques requerides d'un material, producte o subministrament. És un document que conté tota la informació necessària perquè l'objecte del contracte s'executi de manera satisfactòria. Aquests han patit un canvi considerable respecte a la regulació anterior com a conseqüència de la transposició de la Directiva 2014/24/UE de contractació pública al nostre ordenament jurídic. Com en el plec de clàusules administratives, en la normativa regula de manera independent els plecs generals (art. 123 LCSP) i els particulars (art. 124 LCSP).

Un punt a tenir en compte és que la LCSP, en la seva Disposició Addicional 41ª reconeix de manera expressa els serveis d'arquitectura i enginyeria com a prestacions de caràcter intel·lectual. Per tant, aquests serveis s'hauran de tenir en compte al moment de realitzar l'expedient de licitació. El fet de tenir aquest reconeixement fa que aquests criteris estiguin lligats a la qualitat del projecte (article 144 LCSP)¹⁶. Es busca que no només el preu sigui el criteri definitiu per tal d'adjudicar el projecte¹⁷.

Conforme a l'article 116.4 LCSP, l'expedient s'ha de justificar de manera adequada. Això implica que ha de contenir un contingut mínim per tal que aquest sigui vàlid. Aquest

¹⁶ “*Los Servicios de arquitectura e ingeniería como prestaciones de carácter intel·lectual. Comentario al informe 1/2019, de 29 de enero de 2020, de la Junta Consultiva de Contratación de las Islas Baleares*” GONZÁLEZ HERNÁNDEZ, E., 2020.

¹⁷ En aquest sentit trobem l'informe 1/2019, de 29 de gener, on s'estableix que només els serveis d'arquitectura i enginyeria que suposin una creació original poden ser considerats com a prestacions de caràcter intel·lectual.

contingut mínim que ha de constar a l'expedient s'ha de publicar al perfil del contractant d'acord amb el que estableix l'article 63.3 LCSP. En l'expedient hi ha de constar:

- Elecció del procediment de licitació utilitzat per adjudicar-lo, especialment quan s'utilitzi un procediment diferent de l'obert o el restringit (art. 116 i 131 LCSP).
- Classificació que s'exigeix als participants.
- Criteris de solvència tècnica o professional, i econòmica i financera i els criteris per a l'adjudicació del contracte i les condicions especial d'execució.
- Criteris de valoració de les ofertes i les fórmules de valoració escollides (art. 146.2 LCSP).
- Valor estimat del contracte amb indicació de tots els conceptes que l'integren.
- Necessitat de l'administració a la qual es pretén donar satisfacció i la seva relació amb l'objecte del contracte que haurà de ser directa, clara i proporcional (art. 28 i 116 LCSP).
- En el cas dels contractes de serveis s'haurà d'incloure un informe insuficiència de mitjans.
- La decisió de no dividir en lots l'objecte del contracte.

Pel que fa al finançament del contracte, aquest ha de fer-se amb aportacions de diferent procedència encara que es tracti d'òrgans d'una mateixa Administració Pública. Es tramitarà només un únic expedient per l'òrgan de contractació al que correspongui l'adjudicació del contracte (article 116.5 LCSP).

Per altra banda, el secretari de l'ajuntament haurà de realitzar un informe jurídic, i l'interventor haurà de realitzar un informe econòmic.

La tramitació de l'expedient és un punt rellevant pel que fa al procés del contracte d'obres. Trobem tres tipus diferents de tramitació de l'expedient en els articles 118 a 120 LCSP. L'expedient de contractació en contractes menors, la tramitació urgent i la tramitació d'emergència.

- Expedient de contractació en contractes menors: es consideren contractes menors els que tinguin un valor estimat inferior a 40.000 euros en el cas de contractes d'obres.

En aquest cas en l'expedient hi ha de constar l'informe de l'òrgan de contractació que justifiqui motivadament la necessitat de contracte i que no s'està alterant l'objecte del contracte amb la finalitat d'evitar l'aplicació dels llindars establerts pels contractes menors, l'aprovació de la despesa, la factura, i per últim, en el contracte d'obres hi ha de constar el pressupost de les obres, el projecte d'obres quan aquest sigui requerit per les disposicions vigents i l'informa de les oficines o unitats de supervisió (art 235 LCSP) quan els treballs afectin a l'estabilitat, la seguretat o l'estanquitat de l'obra.¹⁸

- Tramitació urgent: correspon a contractes la celebració de la qual respongui a una necessitat inajornable o l'adjudicació de la qual calgui accelerar per raons d'interès públic.
- Tramitació emergència: quan l'administració hagi que actuar de manera immediata a causa de fets catastròfics, situacions de perill greu o necessitats que afectin a la defensa nacional.

Aquest procediment de tramitació de l'expedient és un procediment llarg i detallat per assegurar la seva transparència i evitar possibles fets il·lícits.

¹⁸ Pel que fa a l'expedient de contractació menor en l'àmbit de les entitats locals: Informe 7/2019, de 3 d'octubre, de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de la Generalitat de Catalunya i Informa de 3 de gener de 2020 de la Secretaria Tècnica de la Junta Consultiva de Contractació administrativa.

6. APROVACIÓ EXPEDIENT DE CONTRACTACIÓ I DE LA DESPESA. EESPECIAL REFERÈNCIA A L'ADJUDICACIÓ.

Aquesta fase del procediment de contractació implica dues manifestacions d'una gran importància que es caracteritzen en l'aprovació de la despesa i l'aprovació de l'expedient.

Una vegada realitzat i completat amb les actuacions necessàries l'expedient de contractació, s'ha de dictar una resolució motivada per l'òrgan de contractació aprovat pel mateix i disposant l'obertura del procediment d'adjudicació. L'aprovació de l'expedient implica l'aprovació de la despesa excepte en els casos de supòsits excepcionals¹⁹. Aquesta aprovació està exigida a l'article 117 LCSP.

Entrant al contingut propi de l'expedient, en la fase de la despesa es requereix recopilar una sèrie de documents, com per exemple la documentació de caràcter general relativa a la despesa. La llei ens determina els altres documents necessaris com ara informes i plecs:

- Acord de l'inici de l'expedient
- Memòria justificativa de la necessitat de contractació
- Justificació de l'existència de crèdit adequat i suficient per a la seva realització
- Aprovació de la despesa
- Document comptable d'autorització

Pel que fa a la finalització dels expedients de contractació, es podrà fer fins i tot amb l'adjudicació i formalització del corresponent contracte, encara que la seva execució es faci en una o diverses anualitats, és a dir, s'hagi d'iniciar en el següent exercici.

La disposició addicional segona de LCSP ens indica les competències en matèria de contractació en entitats locals. La persona o ens que aprova el projecte és qui té la competència per aprovar l'expedient i la despesa.

¹⁹ En el cas que el pressupost no hagués pogut ser establert prèviament o que les normes de desconcentració o l'acte de delegació haguessin establert el contrari. Article 117.1 LCSP.

Aquesta disposició addicional també preveu que en els municipis de població inferior a 5000 habitants, l'aprovació de la despesa serà substituïda per una certificació d'existència de crèdit que serà expedida pel Secretari o per l'Interventor de l'administració local.

Quan és l'ajuntament qui ho aprova, sigui l'alcalde o el ple, poden delegar la competència de contractació a la junta de Govern. Això es troba regulat a la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local, en els seus articles 21 i 22. Paral·lelament també es pot veure en els articles 52 i 53 del Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

És interessant destacar que aquesta aprovació porta implícita alguns trets rellevants com ara que el fet d'aprovar l'expedient implica que hi ha conformitat amb el contingut d'aquest, o bé que l'aprovació de l'expedient implica l'aprovació de la despesa, o finalment que disposa l'obertura del procediment d'adjudicació.

Amb tota la informació analitzada, la mesa de contractació o l'òrgan de contractació pertinent, faran una avaluació de la informació i documentació proporcionada pel licitador per tal de dictaminar, de forma motivada, si accepten o rebutgen la proposta. Un cop acceptada la proposta per l'òrgan de contractació el contracte ja es pot adjudicar mitjançant una resolució motivada, notificant-ho als candidats i licitadors, i finalment publicada al perfil de contractant.

L'empat d'ofertes no és una situació que s'acostumi a produir, però es podria donar el cas que en el moment d'avaluar tota la documentació aportada considera que hi ha un empat pel que fa a dos projectes presentats serien d'aplicació uns criteris recollits en l'article 147 LCSP, de desempat en les ofertes en aquesta licitació pública. Aquest article, conjuntament amb la doctrina de Tribunals de Contractació i Junes Consultives ha

interpretat determinen de manera clara quin és el procediment a seguir per tal de resoldre aquest problema^{20 21}.

Una vegada aprovat l'expedient de contractació comença el **procediment d'adjudicació**. Tal com diu Maria Teresa Royo Manero, *"els procediments d'adjudicació constitueixen una de les fases més importants de la vida d'un contracte"*²².

Aquest procediment consta de diferents fases: la fase d'informació prèvia, la presentació de proposicions, la fase d'avaluació i la fase de resolució.

La LCSP preveu diversos procediments d'adjudicació que són el procediment obert, el procediment restringit, el procediment amb negociació, el diàleg competitiu i l'associació per la innovació. Respecte a la regulació anterior es pot destacar que la quantia del contracte deix de ser un supòsit d'aplicació en els procediments de negociació, a més s'inclou l'associació per la innovació com a nou procediment i per últim es preveu una modalitat simplificada del procediment obert.

Com a norma general, l'adjudicació s'ha de realitzar de manera ordinària fent ús de diversos criteris d'adjudicació i dels procediments obert o restringit. La resta de procediments són pels casos en què es digui expressament. A més, és important destacar que en aquest procediment els òrgans de contractació han d'ajustar les seves actuacions als principis d'igualtat, transparència i lliure competència.

²⁰ AROCOCHA GIMENEZ, M. *"Aplicación de los criterios de desempate de las ofertas en las licitaciones públicas"*, 2021.

²¹ Trobem un cas real on, amb data 21 de gener de 2021, el Tribunal Administratiu de Contractació Pública de la Comunitat de Madrid tracta el tema d'un empat en relació a una licitació pública.

²² ROYO MANERO, M., *"Los procedimientos de adjudicación de contratos públicos"*, Monografías de la Revista Aragonesa de Administración Pública, 2018.

6.1. L'execució del contracte

El contracte d'obres no acaba amb l'adjudicació del projecte, va més enllà. És aquí on ens trobem amb l'execució, que consisteix en la realització de l'objecte del contracte per part de l'adjudicatari, és a dir, el contractista realitza la prestació corresponent, en aquest cas les obres, i l'Administració paga la contraprestació pactada. L'execució, en el cas dels contractes d'obres, comença en el moment que es fa la comprovació del replantejament.

“L'execució dels contractes públics és la fase més important, ja que d'aquí depèn el correcte compliment de la necessitat pública a satisfer amb el contracte.”²³ ”

La LCSP fa una distinció entre les normes aplicables amb caràcter general, és a dir aplicables a tot tipus de contracte, i per altra banda, les disposicions aplicables a cada tipus de contracte.

Les obres objecte del contracte s'hauran de realitzar seguint el que estigui establert en els plecs de clàusules administratives i al projecte d'obra, ja que serveixen com a base del contracte. Els plecs poden preveure penalitats pels casos de compliment defectuós o bé per l'incompliment dels compromisos o de les condicions especials d'execució del contracte que s'haguessin establert (art. 192 LCSP). Per exemple, si l'execució del contracte no es realitza en el termini establert s'obriran aquestes penalitats²⁴.

Per altra banda trobem les certificacions i abonaments a compte (art. 240 LCSP). Les certificacions d'obra són un document on es detallen els treballs realitzats fins al moment per tal de poder-los facturar. Aquesta certificació es pot entendre com una “factura del contractista” on hi consta la facturació d'una part del pressupost. L'administració haurà de realitzar els abonaments corresponents els quals tindran concepte de pagaments a compte. Aquests estaran subjectes a ratificacions i variacions que es puguin produir en el mesurament final.

²³ GIMENO FELIU, J., Seminario de Contratación Pública en Formigal, 2018.

²⁴ Sobre les penalitats podem veure que el límit natural de la seva imposició el trobaríem a la finalització de les obres. Això es pot observar, per exemple, a la STSJ Catalunya 154/2006, de 14 de febrer.

Durant l'execució de l'obra pot passar que hi hagi sobre costos en relació amb el pressupost establert inicialment, és a dir, es decideix alguna cosa que no estava previst en el projecte d'obres ni en l'adjudicació, aquest fet s'anomena desviacions per execució d'obres. La normativa preveu que fer en aquestes situacions, ho trobem regulat a l'article 315 LCSP. Concretament determina que en els casos que el pressupost de l'execució previst en el projecte es desviï en més d'un 20% (sigui per excés o defecte) del cost real de l'obra això suposarà una minora del preu del contracte d'elaboració del projecte en concepte d'indemnització.

Aquest fet pot ser objecte de crítica per part dels contractistes, ja que moltes vegades hi ha situacions sobrevingudes que poden alterar el pressupost inicial de manera considerable. Per altra banda, aquesta limitació del 20% es pot veure com una eina per evitar situacions qüestionables i fraudulentament.

Per últim trobem la recepció i el termini de garantia (art. 243 LCS). En aquest punt ens trobem que l'obra ja està acabada. En un termini de tres mesos des de la recepció l'òrgan de contractació haurà d'aprovar la certificació final de les obres i se li abonarà al contractista el compte de la liquidació del contracte. Un representant de l'Administració comprovarà que les obres estiguin en bon estat (i seguint el que es va pactar), i posteriorment donarà les obres com a rebudes, aixecant una acta i començant des d'aquest moment el termini de garantia.

En aquest punt és rellevant comentar les garanties provisionals i definitives. Aquestes garanties asseguren a l'Administració contra el risc que el contractista incompleixi alguna de les obligacions²⁵. La garantia provisional consisteix en què els òrgans de contractació poden exigir als licitadors la constitució d'una garantia que respongui del manteniment de les seves ofertes fins al moment de l'adjudicació, extingint-se automàticament i retornada als licitadors després de l'adjudicació definitiva. La garantia provisional té per objecte assegurar el compliment de les prestacions previstes en el contracte. Aquesta serà retornada al contractista quan aquest hagi complert el contracte amb satisfacció.

²⁵ Articles 106 i 107 LCSP.

7. LCSP COM A EINA CONTRA FRAU I CORRUPCIÓ

Actualment ens trobem en un món on hi ha una gran presència de la informàtica i la tecnologia, i cada vegada es van automatitzant i informatitzant molts tràmits i procediments. És per això que apareix la figura de “licitació electrònica²⁶”. Aquesta figura planteja nous reptes pel que fa a la contractació i a tots els subjectes que l’integren. L’única diferència que té la licitació electrònica és el medi pel qual es realitzen els tràmits, sent aquests telemàtics. Això permet que alguns dels tràmits es realitzin amb més rapidesa i fins i tot que siguin més automatitzats respecte als tràmits en paper. Entenem per licitació electrònica, de manera estricta, com aquell acte d’oferir a l’operador un mitjà electrònic segur per tal de presentar la seva oferta. Aquesta és una eina que dificulta el fet que existeixi corrupció, ja que hi ha un control més ampli i no es poden manipular segons quins tràmits. Però, és suficient?

En l’actualitat hi ha la percepció entre la ciutadania²⁷ que existeix aquesta corrupció en el món de la contractació pública. Això provoca una sensació social de falta de moralitat i honestat en relació amb als representants públics. És per això que fer els tràmits de manera electrònica ha permès que hi hagi un major control dels procediments. Juntament amb les novetats incorporades per la nova LCSP tenim un instrument per a la lluita contra el frau i la corrupció²⁸.

D’aquí pot sorgir la problemàtica que ens trobem davant d’un conflicte entre imposar mesures de corrupció i aconseguir una eficiència procedimental pel que fa a la contractació. Personalment crec que no hi ha cap conflicte, més aviat son dos conceptes

²⁶ PODEROSO GODOY, J. “*La licitación electrónica. Un gran avance plagado de dificultades prácticas*”, 2020

²⁷ *Fichas temáticas del semestre europeo. Lucha contra la corrupción*. Document d’interès sobre la temàtica de la corrupció, amb gràfics incorporats. Segons aquest informe, un 71% dels ciutadans europeus (any 2015) senyala que la corrupció està molt estesa en el seu país. Per tant, veiem que és un problema real i que hi ha una percepció alta de l’existència de la corrupció.

²⁸ DÍAZ ESPÍÑEIRA, M. “*La nueva ley de contratos del sector público: un instrumento para la lucha contra el fraude y la corrupción*”, 2017.

que poden anar lligats per tal d'aconseguir una contractació lícita i honesta amb la ciutadania²⁹.

Un punt rellevant a destacar és que aquest control contra la corrupció i la recerca de l'eficiència procedimental pot traduir-se com a procediments més llargs i plens de tràmits, informes, etc. que fan que s'alenteixi el procediment.

La corrupció en la contractació tot i les novetats incorporades en la LCSP, segueix sent un tema real i rellevant de preocupació tant a nivell europeu com en el cas espanyol. Els estats membres de la UE tenen la necessitat comuna de combatre aquest fenomen per tal d'evitar que és vici la confiança cap a les institucions. És per això que per tal de prevenir-ho s'ha de donar èmfasi en demanar una major transparència i un major control pel que fa a l'ús de fons públics³⁰.

²⁹ Tal com deia Blanco López, F., en el seu article **sobre la corrupció en els processos de contractació pública**, *“les exigències per a assegurar la neta competència entre empreses i l'honestedat i objectivitat en l'adjudicació dels contractes públics exigeix la publicitat dels actes i la seva motivació en tot el cicle contractual. La publicitat i la motivació són irrenunciables, són l'ecosistema del funcionament de les Administracions Públiques. Per aquí no hi ha res a retallar i simplificar perquè pretendre-ho sumi a l'Administració en la foscor de la corrupció o en la ineficiència de les males pràctiques.”*

³⁰ Tal com diu GIMENO FELIU, la contractació pública ha de tenir una major transparència, una regeneració ètica en la gestió de recursos públics, uns sistemes de control que garanteixin que els recursos públics s'utilitzin de manera eficient i, finalment, per una major professionalització i independència del funcionari encarregat de l'adjudicació contractual. (2013)

8. EL RECURS ESPECIAL EN MATÈRIA DE CONTRACTACIÓ

Contra l'aprovació/adjudicació del contracte s'hi pot interposar recurs, concretament el recurs especial en matèria de contractació. L'article 44 LCSP exposa els actes i decisions en matèria de contractació que seran susceptibles de recurs. Es tracta d'un recurs previ a la via contenciosa administrativa i es presenta davant del Tribunal Català de Contractes del Sector Públic.

L'objecte d'aquest recurs són els anuncis de licitació, plecs i altres documents contractuals, actes de tràmit qualificat, adjudicacions, modificacions que havien de ser objecte d'una nova adjudicació, formalització d'encàrrecs a mitjans propis i rescat de concessions. Té un caràcter especial i és substitutiu dels recursos ordinaris. També és potestatiu, és a dir, els interessats poden acudir directament al contenciós administratiu. Com a novetat respecte a la normativa anterior, actualment aquest procediment és gratuït.

Estan legitimades les persones físiques i jurídiques amb drets o interessos legítims (siguin individuals o col·lectius) afectats (de manera directa o indirecta) per l'objecte del recurs. També estan legitimades les organitzacions sindicals, per actuacions o decisions que impliquin en fase d'execució incompliments d'obligacions laborals o socials.

Cal remarcar que aquest recurs ha patit unes modificacions respecte a la regulació que contenia el RD legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la llei de contractes del sector públic (TRLCSP).

Les principals novetats són que aquest recurs passa a ser gratuït per als recurrents, fet que implica que s'elimini la possibilitat d'imposar taxes per recórrer). Per altra banda, s'amplia el seu àmbit objectiu d'aplicació, és a dir, es reforça aquest recurs mitjançant l'ampliació del seu àmbit d'aplicació. Pel que fa a la perspectiva del procediment, es milloren aspectes d'invalidesa i desapareix la qüestió de nul·litat contractual que s'integra en el recurs especial. Es reconeix una legitimació àmplia conforme a la doctrina

de tribunals administratius, però tot i això aquesta ampliació no comporta el reconeixement a l'acció pública.

A més, hi ha un nou sistema d'impugnació dels terminis de plecs que incorpora l'Audiència Nacional. Les comunicacions passen a ser electròniques en tots els casos. També s'eleva les multes per temeritat o mala fe en la interposició del recurs a 30.000 euros.

Aquest recurs especial en matèria de contractació ha adquirit un paper rellevant en la nova regulació de la LCSP a causa de la seva creixent utilització a causa de les noves exigències pel que fa a la transparència de la normativa.

Tot i tenir aquestes modificacions i millores pel que fa a l'àmbit objectiu en relació amb la potenciació de polítiques de transparència i integritat, així com el dret de defensa dels licitadors, aquest recurs també té diversos problemes que fan que aquest no sigui tan efectiu des del punt de vista de seguretat jurídica i predictibilitat que haurien de tenir en l'activitat de control dels tribunals de recursos contractuals, és a dir, s'hauria de coordinar la normativa del recurs amb la doctrina dels tribunals.

Per altra banda, el fet que hi hagi un increment del nombre de licitadors pot produir que s'allargui el procediment de contractació, i que això impliqui que en conseqüència es puguin imposar més recursos especials. Des de les Directives europees se li dóna una gran importància al fet de comptar amb sistemes de recursos ràpids i eficaços que permetin realitzar projectes públics de manera oportuna i satisfactòria³¹.

En la normativa espanyola, independentment del mitjà de notificació que s'utilitzi hi ha un termini de 15 dies hàbils, en canvi les Directives europees marquen un termini de recurs de 10 dies (si es notifica per fax o per un mitjà electrònic) per tant, la legislació espanyola no segueix el que estableixen les directives de recursos. Aquest fet suposa que el període de suspensió del procediment és més ampli en el cas espanyol que el

³¹ Es pot veure un bon article relacionat amb aquest tema en GALLEGO CÓRCOLES, I., *Recurso especial, plazos y simplificación administrativa*, 2021.

mínim que obliga el Dret la Unió Europea. És per això que es planteja reduir el termini de la tramitació del recurs especial. Aquest fet pot produir incerteses pel que fa als licitadors.

Aquest recurs especial, tot i ser una matèria que ha patit diverses modificacions com per exemple el caràcter obligatori de la seva interposició previ a la interposició de recurs contenciós-administratiu, o bé la fixació de quanties en el contracte d'obres, sembla ser que podrà ser objecte de properes modificacions per tal d'agilitzar el procediment seguin les directrius de les normatives europees.

En definitiva, les novetats més rellevants introduïdes per la LCSP en relació amb aquest recurs tenen consideracions oposades. Per una banda, es pot considerar que dóna un paper important al recurs especial, ja que s'amplia el seu àmbit objectiu i funcional, però en canvi, no li dóna un abast general, és a dir per qualsevol contracte ni ple, o sigui en totes les fases de la contractació³². Per altra banda, es debilita el sistema especial, és a dir, tot i que es reitera l'estructura organitzativa bàsica es preveuen tribunals administratius locals amb el perill que això pugui comportar una disgregació i contradicció de criteris³³.

Per últim, la finalitat del recurs s'ha vist reforçada amb aquesta nova regulació, ja que actualment és necessari que es produeixi un control eficaç i àgil de la contractació atès que està mal vist i té una repercussió negativa un contracte adjudicat de manera il·legal o il·lícita.

³² Article de RAZQUIN LIZAGARRA, J., *"El recurso especial en materia de contratación en la nueva Ley de contratos del sector público"*, Revista espanyola de Dret Administratiu, 2018.

³³ A causa del gran volum d'assumpes i de les exigències organitzatives relatives al tema, sembla ser que hi hauria d'haver una organització en diferents nivells; un per a l'Administració General de l'Estat i institucions estatals i un segon a nivell autonòmic per les Comunitats Autònomes.

9. CONSIDERACIONS PRÀCTIQUES A UN SUPÒSIT REAL: LA CONSTRUCCIÓ D'UN PAVELLÓ ESPORTIU MUNICIPAL

Ens trobem davant la matèria de contractació pública, concretament davant d'un contracte d'obres. Un contracte d'aquestes característiques pot considerar-se molt teòric, però en contraposició es tracta d'un procediment administratiu molt dinàmic i pràctic. Les bases teòriques d'aquest procediment com millor s'expliquen és de manera pràctica, és a dir, la millor manera de veure el funcionament és fent una petita anàlisi d'un supòsit concret.

La vida municipal és molt intensa, és un àmbit on constantment s'estan construint coses; des d'asfaltar carrers, construir piscines municipals, biblioteques, etc. És per això que per exemplificar l'objecte del present treball s'utilitzarà l'administració local. Per simplificar el tema, ens situarem a un municipi d'uns 4.000 habitants, on des de l'Ajuntament es vol construir un poliesportiu municipal situat en una parcel·la en el nucli urbà per un preu, segons valoració inicial dels serveis tècnics municipals, de 3.100.000 €, sense IVA. L'Ajuntament té previst finançar el contracte d'obres amb el pressupost municipal aprovat, el qual, pel corrent exercici de 2021 compta amb uns recursos ordinaris consignats en 8.650.000 €.

La promoció de l'esport i de les instal·lacions esportives és una competència municipal³⁴ per tant, estem davant d'un servei públic local, per tant, és un servei que ha de ser executat directament pels mateixos òrgans de l'entitat local que assumeix el seu propi risc i exerceixi de forma exclusiva tots els poders de decisió.

El primer pas per realitzar aquest contracte d'obres seria realitzant un contracte menor consistent en la contractació dels serveis d'arquitectura per la redacció del projecte bàsic i executiu. Es demana pressupost al despatx d'arquitectes XXXXX i atès que l'import dels honoraris és de 7.000 €, es pot contractar mitjançant un contracte menor d'acord amb l'article 118 LCSP.

³⁴ Article 25.2.I Llei 7/1985 reguladora de la llei de bases de Règim local.

Una vegada tenim el contracte menor referent a la contractació dels serveis d'arquitectura s'ha de realitzar l'aprovació del projecte d'obres. Un cop el despatx d'arquitectes XXXXX presenta el projecte a l'Ajuntament, aquest ha de tramitar la seva aprovació.

La Llei 7/1985 de 2 d'abril de bases del règim local en el seu article 21 i 22 estableix que la competència per aprovar un projecte d'obres és de l'alcalde o del ple, segons si és competent per l'aprovació del contracte d'obres. Per tant, hem d'anar a la disposició addicional segona de la LCSP per comprovar qui és competent per aprovar la contractació de les obres i en conseqüència, també del projecte d'obres³⁵.

En aquest cas, el valor estimat del contracte d'obres és de 3.100.000 €. L'import de recursos ordinaris del pressupost municipal és de 8.650.000 € i el seu 10% és de 865.000 €. Atès que valor del contracte és superior al 10% dels recursos ordinaris de l'ajuntament, tant el projecte d'obres previ com el contracte posterior, l'haurà d'aprovar el Ple de l'Ajuntament.

Seguidament procedim a realitzar totes aquelles activitats o requeriments que s'han de realitzar de manera prèvia a la realització del contracte d'obres, és a dir les actuacions prèvies necessàries, concretament un informe dels serveis tècnics municipals.

Segons l'article 36.1 del Decret 179/1995, de 13 de juny que aprova el ROAS, tots aquells projectes d'obres que no hagin estat elaborats pels serveis tècnics del mateix ens local

³⁵ Disposició addicional segona LCSP: 1. Corresponen als Alcaldes i als Presidents de les Entitats Locals les competències com a òrgan de contractació respecte dels contractes d'obres, de subministrament, de serveis, els contractes de concessió d'obres, els contractes de concessió de serveis i els contractes administratius especials, quan el seu valor estimat no superi el 10 per cent dels recursos ordinaris del pressupost ni, en qualsevol cas, la quantia de sis milions d'euros, inclosos els de caràcter pluriennal quan la seva durada no sigui superior a quatre anys, eventuais pròrroques incloses sempre que l'import acumulat de totes les seves anualitats no superi ni el percentatge indicat, referit als recursos ordinaris del pressupost del primer exercici, ni la quantia assenyalada.

2. Corresponen al Ple les competències com a òrgan de contractació respecte dels contractes esmentats en l'apartat anterior que celebri l'Entitat Local, quan pel seu valor o durada no corresponguin a l'Alcalde o President de l'Entitat Local, conforme a l'apartat anterior.

o d'una altra administració, aquells els han d'examinar i emetre un informe sobre el compliment de la normativa i les prescripcions que regulin la matèria. Per tant, els serveis tècnics municipals han de revisar que el projecte contingui tots els documents necessaris de l'article 24 ROAS i de l'article 233 LCSP, com ara la memòria, els plànols de l'obra, el pressupost, etc.

Una vegada realitzades totes les actuacions prèvies necessàries es procedeix a realitzar la tramitació i aprovació del projecte per part del ple de l'ajuntament corresponent. Això ho trobem recollit als articles 37.1 i 38.2 ROAS. L'Ajuntament en sessió del Ple aprova el projecte d'obres del nou poliesportiu municipal. Aquesta aprovació s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de la província de Tarragona durant 30 dies hàbils per tal que en quedi constància i que es puguin presentar al·legacions. En el present supòsit, en el termini permès no s'han presentat al·legacions i per tant, el projecte d'obres queda aprovat definitivament.

Ara s'entra a la fase de contractació de les obres, és a dir, la licitació i l'execució de les obres. Primerament, pel que fa a l'execució de les obres, ens hem de preguntar quin tipus de contracte s'ha de formalitzar, quin tipus de tramitació i quina competència. Com ja s'ha esmentat en diverses ocasions, ens trobem davant d'un contracte d'obres de l'article 13 LCSP. Per tal de realitzar aquest contracte s'han de dur a terme una sèrie d'actuacions prèvies, és a dir, s'ha de preparar la documentació. Els serveis tècnics municipals preparen la documentació de l'expedient de contractació de l'article 116 LCSP i l'acte de replanteig de l'article 236 LCSP, previs a l'aprovació de l'expedient de licitació de les obres.

El Ple de l'Ajuntament en sessió aprova la licitació del contracte d'obres del nou poliesportiu municipal i publica al Perfil del contractant l'anunci per tal que en el termini de 26 dies naturals les empreses interessades presentin ofertes electrònicament.

Posteriorment es realitza el certificat de les ofertes i la convocatòria de la mesa de contractació per a l'obertura del sobre 1.

L'òrgan competent per convocar la mesa de contractació és la Junta de Govern. Es convoca la mesa de contractació per obrir el sobre 1 amb la documentació administrativa, és a dir, en aquest sobre hi ha les empreses que es presenten per licitar el projecte; Es presenten les empreses A, B i C.

Al cap de 7 dies es torna a convocar a la mesa per tal d'obrir la documentació pertinent del sobre 2, sobre judicis de valor, que correspon a una memòria tècnica del projecte (una de cada empresa). Aquesta es puntua i és valorada pels serveis tècnics municipals.

La mesa de contractació en sessió pública, i una setmana més tard des de l'obertura del sobre 2, obra el sobre 3, que és l'últim dels sobres. En aquest hi trobem l'oferta econòmica i adjudica el contracte a l'empresa que hagi obtingut la puntuació més alta tant en la valoració de la memòria del sobre 2 com en l'oferta econòmica del sobre 3. En el present cas suposem que l'empresa que ha obtingut millor puntuació ha estat l'empresa C, ja que ha presentat una millor oferta i amb millors condicions.

L'empresa que ha estat proposada, en aquest cas l'empresa C té un termini de 10 dies per aportar la garantia definitiva, és a dir, un 5% del preu que ha ofert segons l'article 107 LCSP.

Un cop realitzats els tràmits, el ple de l'Ajuntament en sessió plenària, adjudica el contracte d'obres a l'empresa C, finalitzant així el procediment de licitació.

Per tal d'exemplificar quan es pot interposar recurs especial en matèria de contractació suposem que en el cas que estem tractant el preu del contracte finalment és de 3.015.000 € en comptes de 3.100.000 €, que és el preu que ha ofert l'empresa guanyadora. De conformitat amb l'article 44 LCSP és susceptible de recurs especial davant el Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, ja que es tracta d'un import superior a 3 milions d'euros, per tant, es compleix perquè el valor de la construcció del pavelló ascendeix a 3.015.000 €.

Encara que el preu final fos inferior al que estava establert inicialment, cap empresa en el termini de 15 dies hàbils, decideix interposar recurs especial i per tant, s'ha de formalitzar el contracte. L'alcalde del municipi, en nom i representació de l'Ajuntament, signa el contracte amb el representant de l'empresa C i es dóna el contracte per formalitzat.

L'empresari, un cop formalitzat el contracte, té un mes des d'aquesta formalització per comprovar l'acta de replanteig i iniciar les obres del nou poliesportiu municipal (article 237 LCSP). Aquesta comprovació del replanteig és l'inici de l'execució del contracte.

Com ja s'ha esmentat, el contracte no acaba amb l'adjudicació, sinó que posteriorment a l'adjudicació hi trobem l'execució del contracte, que consisteix en el fet que el contractista ha de realitzar la prestació corresponent, en aquest cas les obres del pavelló municipal, i l'Administració paga la contraprestació pactada, comprovant que tot s'hagi fet segons el pactat.

Una vegada exemplificat a mode d'exemple el procediment de contractació d'un pavelló poliesportiu municipal, es pot dir que és un procediment llarg i amb molts passos i requisits fins a arribar a la seva formalització. És per això que es pot considerar com a un procediment feixuc a causa de la seva exigència pel que fa a la transparència i per tal de garantir un bon funcionament de la contractació pública.

10. CONCLUSIONS

En el present treball s'ha fet un estudi i una anàlisi sobre el contracte d'obres i els procediments que aquest comporta. S'ha optat per donar-li una visió més pràctica, és a dir, s'ha enllaçat la teoria exposada amb una part d'estudi de caràcter més pràctic, ja que el tema de la contractació és un tema molt dinàmic i on millor es pot veure el seu funcionament és a la seva aplicació pràctica. Posteriorment s'han tractat temes d'interès sobre el frau i la corrupció en la contractació pública.

Cal destacar que una conseqüència d'aquest dinamisme i el fet que sigui un tema canviant fa que molts manuals no estiguin actualitzats, és per això que per tal de fer una recerca d'informació per fer el treball s'ha optat per utilitzar (a part de la normativa corresponent) material més dinàmic com ara la "Junta Consultiva de Contractació" o articles doctrinals sobre la matèria, per així tenir informació més actual.

La contractació pública ha de servir com a un instrument útil per a la societat, informant-la de com i en què es gasten els recursos públics en la contractació pública, és per això que són tan importants la transparència i les garanties del procediment, per tal d'evitar casos de frau, corrupció o bé conflictes d'interessos.

A més, ha d'estar sempre en concordança amb els objectius socials europeus, ja que aquests constitueixen un pilar fonamental en l'objectiu de millora de vida de la ciutadania. Per això són rellevants els mecanismes de contractació pública existents i els que encara estan per venir, per tal de realitzar una correcta gestió social que es pugui estendre a tots els àmbits.

Tot sistema de contractació actual es caracteritza pel fet de ser més eficient, transparent i íntegre que l'anterior per tal de millorar el compliment dels objectius de l'administració pública.

Ens trobem davant d'un procediment que des del seu inici fins a la seva finalització poden passar vuit, o més mesos. Per tant, és un procediment considerablement llarg. D'aquí es pot concloure que és un procediment garantista de publicitat per tal d'evitar possibles pràctiques fraudulentos o tractes que afavoreixin a determinades persones i/o empreses.

Aquest fet pot ser un punt a criticar per determinats sectors, ja que la presència de diversos passos i procediments a seguir alenteix notablement el procediment general i fa que es triguin a veure els resultats. No s'ha de perdre de vista que aquest alentiment del procés permet un millor control del procediment i per tant, evitar possibles casos de frau o equivocacions.

Per altra banda, no hi ha cap dubte que les qüestions ambientals són un punt clau, no només en el món actual, sinó que també per tal d'adjudicar el contracte a un licitador concret, però també són rellevants pel que fa a l'execució del contracte, ja que aquesta té incidència en el medi ambient. Altrament, aquesta qüestió de la protecció del medi ambient dóna lloc a una qüestió transversal seguint el que està previst en el Dret europeu.

Un altre punt a tenir en compte són les noves tecnologies. Aquestes poden simplificar i facilitar enormement la publicació dels contractes i, per tant, augmentar l'eficiència i la transparència dels procediments de contractació. No consisteix només a fer servir els mitjans electrònics en els procediments de licitació electrònica, sinó que s'ha d'estendre a les gestions administratives per tal de simplificar procediments, canviar estructures i procediments i, en definitiva, aconseguir la transformació digital de les administracions públiques.

La nova normativa, de manera conjunta amb aquestes tecnologies aconsegeix que hi hagi una administració pública més eficient i amb més garanties, facilita la comunicació entre licitadors i administració.

Les novetats introduïdes per la LCSP han de respondre a una visió estratègica de la contractació pública basada en la idea de bona administració. És a dir, ha de tenir l'objectiu de fer més amb menys, i al mateix temps, fer-ho millor i més eficient per tal d'aconseguir un major creixement i aprofitament dels recursos públics. A més, pretén assegurar una eficient utilització dels fons públics en relació amb l'objectiu d'estabilitat pressupostària i control de la despesa, i d'acord amb la resta de principis previstos. També pretén salvaguardar la lliure competència i la selecció de l'oferta econòmicament més avantatjosa.

La corrupció en l'administració pública és un problema que perceben els ciutadans, i que un dels àmbits on hi està més present és en el cas de la contractació d'obra pública. És per això que cada vegada més la normativa, i la societat, va cap a evitar la corrupció i el frau, o si més no, intentar frenar-ho. La LCSP, ha d'assegurar la transparència i equitat dels procediments d'adjudicació i execució dels contractes administratius i imposar sancions per tot aquell que ho infringeixi.

Per tant, tot i que la nova normativa de LCSP ha fet un gran pas endavant en molts aspectes rellevants com ara en la persecució del frau i la corrupció, però tot i així encara queda un camí llarg per recórrer.

També cal recordar que, com ja s'ha esmentat en diverses ocasions la contractació d'obra pública és un procediment llarg que es pot arribar a fer feixuc, però això és un indicatiu que s'intenten fer les coses bé i complint tots els procediments per tal d'evitar errors. La qüestió és; es podria reduir aquest termini mantenint la seguretat i transparència? És probable que es pugui donar més dinamisme als procediments, però això podria suposar queixes per falta de temps en determinades parts del procediment.

En definitiva, el tema de contractació és un tema que està en canvi constant, i on millor es pot observar és posant-ho en pràctica i observant el "dia a dia" de l'Administració i el seu funcionament.

11. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Diversos autors. Director: Gimeno Feliu, José María. (2018). *Estudio sistemático de la Ley de contratos del sector público*. (1ª edició). Aranzadi Thomson Reuters.

Diversos autors. Directors: Fernández Acevedo, Rafael i Valcárcel Fernández, Patricia. (2014). *La contratación pública a debate: presente y futuro*. Thomson Reuters.

Coscolluela Montaner. (2020). *Manual de Derecho Administrativo*. (31ª edició). Civitas.

Quintana López, Tomás i Casares Marcos, Ana Belén (2018). *Ley de Contratos del Sector Público y Normativa Estatal Complementaria*. (3a edició). Tirant lo Blanch.

Gimeno Feliu, José María. (2018). *La nueva ley de contratos del sector público: hacia un modelo de contratación pública transparente*. Contratación administrativa práctica: revista de contratación administrativa y de los contratistas.

Parada Vázquez, Ramón.(2019), *Derecho Administrativo*. (16ª edició). Dykinson.

Moreo Marroig, Teresa. (2018). *La ejecución del contrato tras la entrada en vigor de la Ley 9/2017*. Revista Española de Control Externo, vol.XX, núm 60, pp.219-258.

Transparency International. (2020). *Corruption perceptions index*.

Royo Manero, Maria Teresa. (2018). *Los procedimientos de adjudicación de contratos públicos*. Monografías de la Revista Aragonesa de Administración Pública, vol. XVIII, pp.365 -373.

González García, Julio. (2015). *Sostenibilidad social y ambiental en la Directiva 2014/24/UE de contratación pública*. Revista Española de Derecho Europeo, pp. 13 – 42.

Arévalo Gutiérrez, Alfonso. (2017). *La revisión de los actos administrativos en materia de contratación: el recurso especial*. Revista Asamblea Madrid, núm. 37.

Villarejo Galende, Helena i Calonge Velázquez, Antonio. (2018). *Las principales novedades de la nueva Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de contratos del sector público*. Revista Jurídica de Castilla y León, núm. 46, pp. 7-64.

Canales Gil, Álvaro i Huerta Barajas, Justo Alberto. (2018). *Comentario a la Ley 9/2017, de contratos del sector público*. Boletín Oficial del Estado.

González García, Julio. *El Contrato de Obras en la Ley de Contratos del Sector Público*.

Burzaco Samper, Maria. (2018) *Contratación pública*. Dykinson.

Espanya. Llei 9/2017, de 8 de novembre, de Contractes del Sector Públic (LCSP). (BOE, núm. 272, de 09/11/2017).

Catalunya. Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals. (DOGC, núm. 2066 de 23/06/1995).

Espanya. Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local. (BOE, núm. 80, de 03/04/1985).

Catalunya. Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya. (DOGC, núm. 3887, de 20/05/2003).

Directives 2014/23/UE i 2014/24/UE del Parlament Europeu y del Consell, de 26 de febrer de 2014, relatives a la contractació pública. (DOUE L, núm. 94, 28/03/2014).

ObCP. 2021. *Observatorio de la Contratación Pública*. [online] Disponible a: <http://www.obcp.es/>

Jcca.caib.es. 2021. *Junta Consultiva de Contractació Administrativa-Inici*. [online] Disponible a: <http://jcca.caib.es/>

Contractacio.gencat.cat. 2021. *Contractació Gencat*. [online] Disponible a: <https://contractacio.gencat.cat/web/.content/gestionar/regulacio-supervisio/dgcp-informes/novetatsrecursespecial-LCSP17.pdf>

Ebapenobert.caib.es. 2021. *Tramitació i execució dels contractes*. [online] Disponible a: https://ebapenobert.caib.es/pluginfile.php/4095/mod_resource/content/5/Unitat_2.pdf